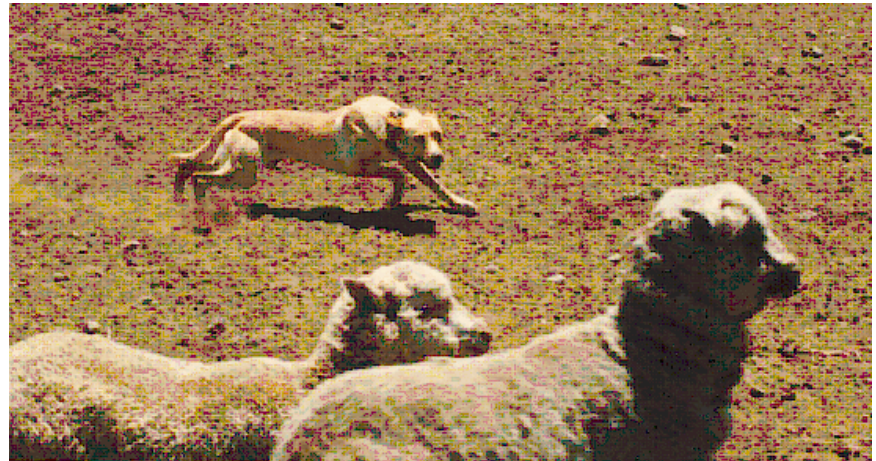

SVENSKA WORKING KELPIE KLUBBEN (SWKK)

AVELSPOLICY OCH AVELSSTRATEGI FÖR AUSTRALIAN STOCK DOG / WORKING KELPIE

VALLHUND FÖR
FÅR

GÄSS

NÖT och andra djurslag
Godkänd av styrelsen i S W K K

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. HISTORIK	3
1.1 I hemlandet	3
1:2 Mentalitet och vallningsarbete	4
1:3 Registrering – Avelsbasen i nuläget	5
1.4 I Sverige	6
1.5 Nuläget – registreringskrav	7
1:6 Avelsbasen	8
1:7 Egenskaper och mentalitet	9
1:8 Användningsområden i Sverige	9
2. AVELSPOLICY	11
3. RASBESKRIVNING	12
4. VALLNING	15
5. HÄLSA – OHÄLSA	17
6. RASKLUBBENS OCH UPPFÖDARENS ANSVAR	19

Sammanställt av SWKK:s Ras-komite`2005

Kommittén har bestått av Gun Wiklund, sammankallande, Elsa Grenholm, Ragnhild Larsson, Maria Nyberg och Birgitta Östergren, samt Birgitta Lundqvist, adjungerad.

Foto:Försättsbladet –Sid 1 (får), 2,11 och överst sid 16. Birgitta Östergren., sid 1 (gäss) och 15 (båda Lillemor Bylund, sid 1 (nöt) Erik Olov Westlin, sid 3 och 4 med vänligt tillstånd av Frank Scanlon och sid 14 (färger) Working Kelpie Council

HISTORIK

I hemlandet

När fårnäringen började öka i omfattning i Australien under 1800-talet, importerade immigranterna vallhundar från sina familjer i det gamla hemlandet.. Några kom under eller före mitten av seklet, andra något senare. Eftersom vallhundsstammarna i Skottland på den tiden varierade från det ena distriktet till det andra, var det en ganska heterogen samling som kom till Australien. Oavsett utseende kallades de dock alla för collies, eller senare working collies. Border Collie hade då ännu inte uppstått som namngiven ras, den omnämns inte förrän Kelpien redan var etablerad i Australien.

Working Kelpien härstammar alltså från skotska working collies, och rasens ursprung är väl dokumenterat. Den kan härledas till sex s.k founders, d v s tre föräldrapar, som oberoende av varandra importerades av tre tidiga immigranter. Den tik som så småningom kom att ge rasen dess namn föddes på George Robertsons egendom Warrock Station i Victoria och var fallen efter två black and tan-färgade working collies. Hon kom så småningom i J.D. Gleesons ägo och det var han som döpte henne till Kelpie, vilket är ett gaeliskt ord för vattenande (en ondskefull ande som hemsöker vadställen i skepnad av en häst. Jfr vårt svenska bäckhäst).

Gleeson, som vid tiden för Kelpies födelse (början av 1870-talet) arbetade på en angränsande egendom, tog senare arbete på en egendom i New South Wales, och på vägen dit besökte han en god vän, Mark Tully, som gav honom en svart hanhund vid namn Moss. Moss var uppfödd hos familjen Rutherford på Yarrowonga station, som också importerat hundar från sina släktingar i Skottland. Han var fallen efter två black and tan-färgade hundar, Yarrowonga Clyde och Rutherfords Lassie. Kelpie parades med Moss och gav därmed upphov till en framstående linje vallhundar.

Old Kelpie

Det tredje ursprungsparet, Brutus och Jenny, också black and tan-färgade working collies, importerades omkring 1870 av herrarna Elliot och Allen på Geraldra station, NSW. De parades under utresan och valparna föddes kort efter ankomsten. I kullen fanns en röd hanhund, Caesar, som sedan parades med Gleeson's Kelpie, och en b/t tikvalp ur denna kombination skänktes till S:T:W: King, som döpte henne till Kelpie efter modern. Hennes utomordentliga prestationer på de första vallhundstävlingarna i Forbes, N.S.W., som hölls 1872 (samma år som det första vallhundprovet i Wales) imponerade stort och det blev stor efterfrågan på hennes valpar, "Kelpie's pups" och namnet Kelpie kom under 1870-talet att beteckna de linjer som hade sitt ursprung i Ardlethan-området i NSW där de första uppfödarna verkade, men vid sekelskiftet kallades de flesta vallhundar av kelpieliknande utseende för Kelpies oavsett ursprung.

Gleeson's Kelpie parades flera gånger med Caesar och med Moss och avkommorna parades sedan sinsemellan. Sally (e. Laddie, kullbror till Caesar) parades också med Moss och producerade Barb, en helsvart hanhund, vars avkommor i många år troddes vara en särskild linje, "Barbs", men den första Barb kom från samma linjer övriga Kelpies.

Från en parning mellan King's Kelpie och Moss kom en linje som producerade den mest berömda Kelpien av alla, en blå hanhund vid namn Coil. Hans uppfödare, John Quinn, segrade på vallhundstävlingarna i Sydney 1898 med maxpoängen 200, trots att Coil startade i finalen med ett brutet framben. Efter det kom han att kallas "The immortal Coil", den odödlige Coil. Quinns

The Immortal Coil, som tävlade med brutet ben men ändå tog full poäng.

framgångar gjorde rasen populär både för tävling och ”station-work”, arbete ute på gårdarna. I sin avel höll han sig strikt till de ursprungliga linjerna, medan King & McCleod också införde en del importerat blod i sin kennel, något som de ofta blivit kritiserade för.

Under de första decennierna av 1900-talet började hundutställningar bli populära och många, särskilt stadsbor, började inrikta sin avel på exteriör skönhet. Farmarna fortsatte emellertid liksom förut att välja sina avelsdjur med tanke på deras prestationer som vallhundar. Med denna delade inriktning av aveln är det inte förvånande att utställnings- och arbetstyperna gled allt mera isär. Man började därför använda uttrycket Working Kelpie om de ursprungliga vallande

linjerna, liksom man i England talade om Working Collies och Show Collies.

Så småningom insåg ett litet antal uppfödare av Working Kelpies att man behövde en egen organisation, och 1965 bildades the Working Kelpie Council (WKC) för att ”främja aveln och användningen av den rasrena Working Kelpien och bevara de ursprungliga linjernas medfödda vallningsegenskaper”.

I två års tid sökte man samarbete med delstaternas kennelklubbar för att få till stånd ett rikstäckande register, men ingen visade intresse. Därför tog man saken i egna händer och 1967 publicerades första bandet av National Stud Book med uppgifter om 676 hundar. För att man alltid skulle kunna identifiera hundarna införde man 1970 krav på ID-märkning för registrering i stamboken. De uppfödare, som ogillar märkning eller har ett eget märkningssystem, får finna sig att deras hundar införs i ett Appendix, trots att de uppfyller härstammningskraven. Några år senare blev splittringen i två raser definitiv, då RASKC (Kennelklubben i NSW) beslöt att bryta den överenskommelse som görs med WKC och stängde sina register för alla Kelpies, vars föräldrar inte var registrerade i kennelklubben. Även WKC har numera brutit samarbetet och därmed är splittringen i två helt olika raser ett faktum.

Dagens förstklassiga Working Kelpie kan leda sin härstamning tillbaka till det ursprungliga avelsmaterialet på 1870-talet. Det är ingen tvekan om att den är en australisk version av den korthåriga ”Working Collie”, utvecklade ur huvudsakligen black and tan-färgade hundar. Dessutom kallades Border Collie vanligen för ”svart och vit långhårig Working Collie.” Kelpien är en korthårig hund med ståndöron som trivs med hårt arbete. Eftersom den kommer från en lång linje vallhundar med förmåga att hantera tusentals får åt gången har den en högt utvecklad förmåga att lösa problem på egen hand. Liksom den moderna Border Collie visar de flesta en hel del eye och stil.

Working Kelpien har även blivit känd och uppskattad långt utanför hemlandet. I USA används den som får- och boskapshund ute på rancherna, och uppfödarna, som praktiskt taget undantagslöst är ranchägare, värnar om rasen och motsätter sig registrering i Amerikanska Kennelklubben. Många tävlar med framgång på vallhundstävlingar, både med får och nöt. I Europa finns Kelpies både i Storbritannien, på kontinenten och i Norden.

Mentalitet och vallningsarbete

Visserligen var det genom vallhundstävlingarna som Kelpiens rykte blev spritt, men det var dess egenskaper som arbetande vallhund på farmarna och ute på de ostängslade betesmarkerna som gjorde den till Australiens mest använda och uppskattade medhjälpare i djurhanteringen.

Registrering

Rasen registreras sedan 1967 av the Working Kelpie Council of Australia Inc. medan den exteriörlade grenen, Australian Kelpie, registreras av de australiska kennelklubbarna.

Någon avel emellan de olika typerna förekommer inte.

Avelsbasen i nuläget.

Rasen har mellan 2 – 3000 registreringar per år, men avelsbasen är dåligt utnyttjad. Den utnyttjade avelsbasen utgör inte mer än en tolfedel av den tillgängliga.

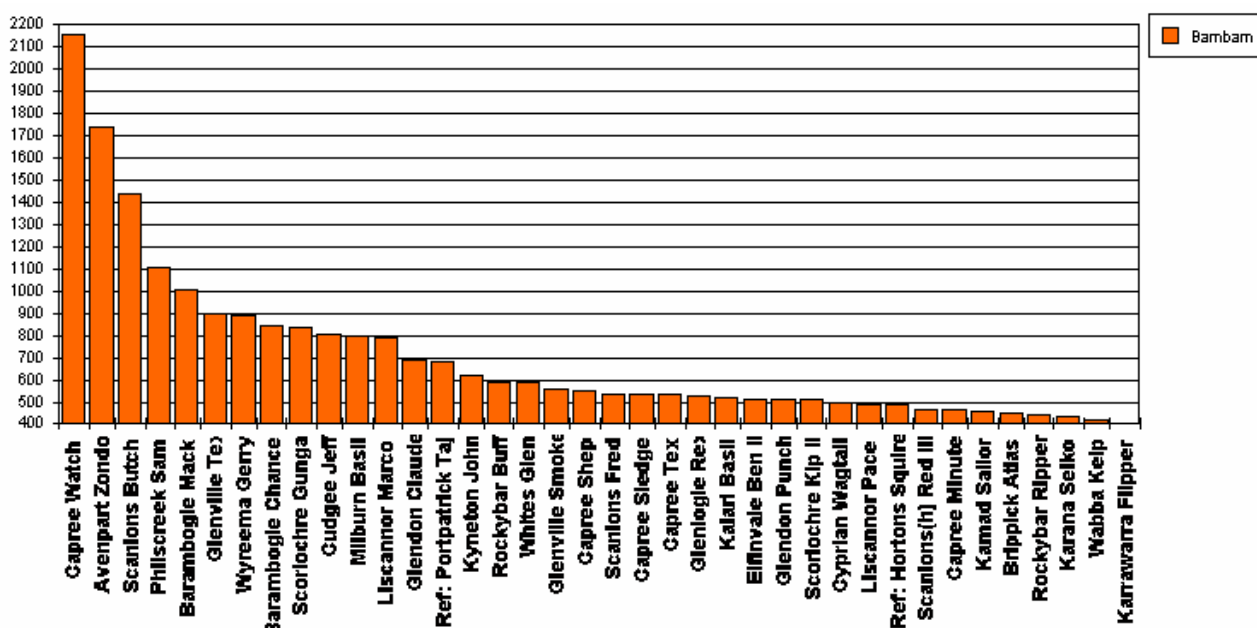
Inavelsgraden sedd över hela rasen och beräknad på 5 led är inte så hög, c:a 5%, men går man in på de enskilda uppfödarna och deras egna linjer kan den i vissa fall gå upp till 25 – 30%.

Avelsstrukturen kan studeras genom att man beräknar antalet barnbarn till hanar resp. tikar och visar dem i tabellform. Som framgår av tabell 1. har aveln koncentrerats kring fem av de använda hanarna, som har mellan 1000 upp till 2150 barnbarnbarn, medan ytterligare sju hanar, som varit flitigt använda har 800 barnbarn och däröver. Dessutom är flera av dem mycket nära besläktade sinsemellan, Så är till exempel Capree Watch som toppar listan, fallen efter Avenpart Zondo, som är den näst flitigast använda hanen. Mor till Watch är dessutom Glenlogie Lucky, som ligger på topp på tiklistan med över 1450 barnbarn.

Man måste dock komma ihåg att det verkliga antalet barnbarn kan vara något lägre än diagrammet visar, beroende på att ett föräldradjur ibland kan förekomma som både farfar och morfar.

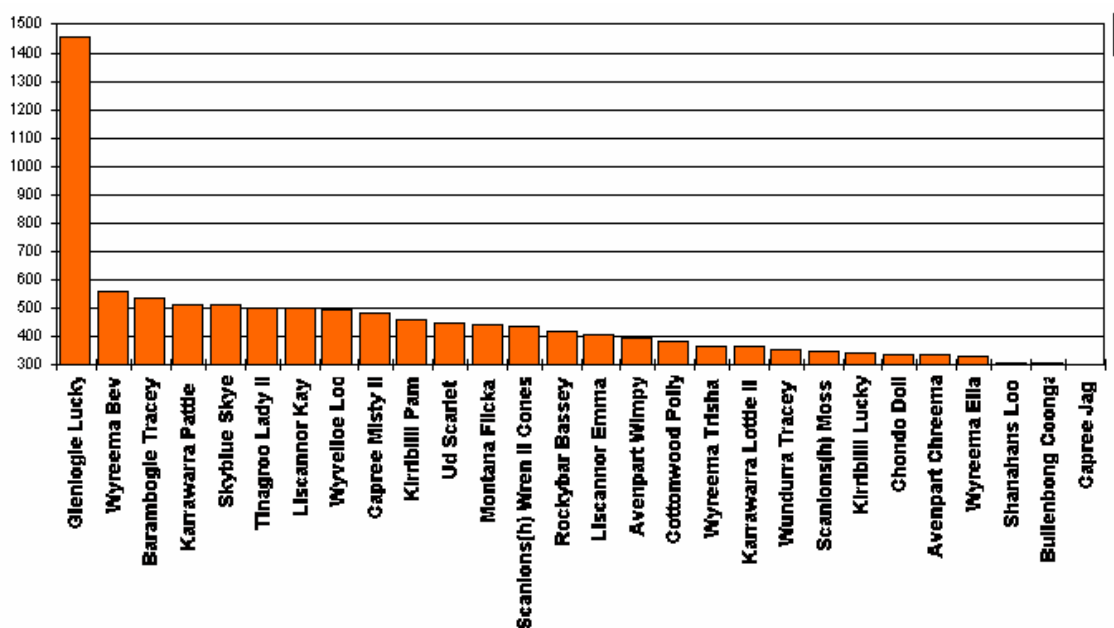
I Australien tillämpar uppfödarna fortfarande linjeavel, liksom har skett i alla länder tidigare. I och med att kommunikationerna förbättrats har möjligheten att använda kända tävlingsvinnare utnyttjats, många gånger in absurdum. Det är först på senare år som farorna med släktskapsavel har uppmärksammats och lett till att man t ex i Sverige rekommenderar att hålla inavelskoefficienten så låg som möjligt.

Tabell 1. Barnbarnskurva hanar

Barnbarnskurvan för tikar, tabell 2., visar en något jämnare fördelning, men även här är koncentration kring en välkänd tik påfallande.

Tabell 2. Barnbarnskurva tikar

I Sverige

De första två Kelpiena kom till Sverige 1973. Det var en röd hane, Byrosi Barkem, och en svart tik, Pavesi Tar Baby, som importerades av Birgitta Östergren, Kennel Stormkappan. De var båda Show Kelpies med bara några få Working Kelpies i stamtavlan, men redan följande år inköpte Stormkappan två Working Kelpie-tikar, som var registrerade i ANKC, (de australiska kennelklubbarnas huvudorganisation) från Tim Austin, Elfinvale Kelpies. Året därpå, 1975, skickade Tim Austin 9 Working Kelpies till olika köpare i Sverige. Endast tre av dem var registrerade i ANKC, och godkändes av SKK. De övriga placerades i V-registret, men på initiativ av enskilda uppfödare och med hjälp av den då nybildade avelsföreningen inom SBK lyckades det att få dispens för de övriga.

De kom inte att användas i aveln i någon större utsträckning, och det var endast en tik, Elfinvale Vaksam, som lämnade någon avkomma som gick vidare i aveln. Parad med Elfinvale Hyland, den första Kelpie i Sverige som visade något eye, lämnade hon bl a en tikvalp, Dulcie, som producerade 24 valpar varav ett flertal meriterade sig på olika prov. I kombination med en import. Avenpart Colligen, lämnade hon avkomma som fick topplaceringar i SK på såväl får som nöttävlingar.

De här första hundarna – även Working Kelpie tikarna – blev registrerade i SKKs normala S-register som Australian Kelpie tillsammans med hundar från utställninglinjerna. Det var först 1983 som det kom in några hundar som var registrerade i WKC, då Tim Austin kom från Australien med 11 hundar, varav en dräktig tik, Elfinvale Jessica. Två av de vuxna och tre av valparna stannade kvar i Sverige, de övriga hamnade i Norge. De två vuxna var kennelklubsregistrerade men inte valparna, vilket vållade problem då SKK inte accepterade WKC:s stamtavlor. Emellertid visade det sig att det gick bra att registrera dem i Norge och sedan ta in dem till Sverige. Detta ledde emellertid till nya problem, eftersom de blev registrerade som Australian Kelpie trots att de var Working Kelpies.

En av valparna i den kull som Elfinvale Jessica födde efter ankomsten till Sverige var Elfinvale Justin, som registrerades i Norge under namnet Norinvale Justin. Han blev den första Working Kelpie i Sverige som erövrade Vallhundschampionat och fick stort inflytande på rasen. Han fick bl a en dotter, Nerunder Eva, som också blev Vallhundschampion.

Vi fann oss alltså i början av 1980-talet stå inför samma problem här i Sverige som man gjorde i Australien 20 år tidigare – djurägarna trodde att alla Kelpies var vallhundar, eftersom de var registrerade i samma register – och köpte fel valpar och blev besvikna och rasen fick dåligt rykte.

När SKK 1984 vägrade att ge dispens för registrering av Larry Jones' två importerade hundar, Bullenbong Balar och Bullenbong Tess, och rasklubben (AfAV) inte ville gå med på att söka separata registreringar för Working Kelpies, bildade rasantusiasterna en fristående klubb, Nordiska Working Kelpie Rådet, vars syfte var att verka för bevarandet av Working Kelpien i Norden och verka för att rasen blev registrerad som egen ras. I samband med att detta till slut lyckades efter 16 år och klubben blev avtalsansluten till SKK, blev det nödvändigt att acceptera en kompromiss i fråga om rasnamnet, och rasen registreras nu i SKKs Annexregister som Australian Stock Dog / Working Kelpie och NWKR fick byta namn till Svenska Working Kelpie Klubben (Rasklubb för Australian Stock Dog / Working Kelpie.). I avtalet med SKK stadgas att Working Kelpie ej får delta på utställning men kan delta i alla andra sorts prov och tävlingar.

Under slutet på 80-talet och 90-talet började en del av de nya importerna visa sig framgångsrikt ute på tävlingsbanorna och så småningom började också vallhundsfolket inse att det fanns två sorters kelpies, Working Kelpie och Australian Kelpie.

Bland de hundar som bidrog till detta kan nämnas ovan nämnda Bullenbong Balar och Bullenbong Tess, som båda deltog i SM får, och Norinvale Justin och Nerunder Eva samt Örjagarden's Bessie och Emmalundas Trapp (alla VallhCh). Vidare Stormkappans Iona, Coogee Luce II, och en lång rad duktiga hundar som tävlat i SK både nöt och får.

Bland andra importörer som påverkat rasen märks bl a hanhundarna Avenpart Colligen, Strathblane Drover, Rockybar Bouncer, vars avkommor även använts flitigt i aveln.

Nuläget

Registreringskrav

För registrering av valpar av Working Kelpie i SKKs Annexregister (AS-registret) krävs att föräldradjuren är antingen

- registrerade i SKKs annexregister (AS)
- registrerade i Working Kelpie Council of Australia Inc. (WKC)
- registrerade som Australian Kelpie i SKK eller annan erkänd utländsk kennelklubb, men överförda eller överförbara till SKKs annexregister
- föräldradjuren skall ha känd höftledsstatus

Antalet höftledsröntgade hundar under de senaste fyra åren uppgår till något mer än hälften av årsregistreringen.

Tabell 3.

År	Antal registrerade	Antal röntgade	Fria (A+B)	Fel (C-E)
2001	53	31	21	10
2002	45	23	18	5
2003	65	25	18	7
2004	55	32	28	4

När SKK började registrera Working Kelpies, erbjöds WK-ägare vars hundar var registrerade i S-registret som Australian Kelpie, att få dem överförda till AS-registret. Dessa hundar ingår i registreringssiffran för år 2000.(tabell 4).

Avelsbasen i Sverige

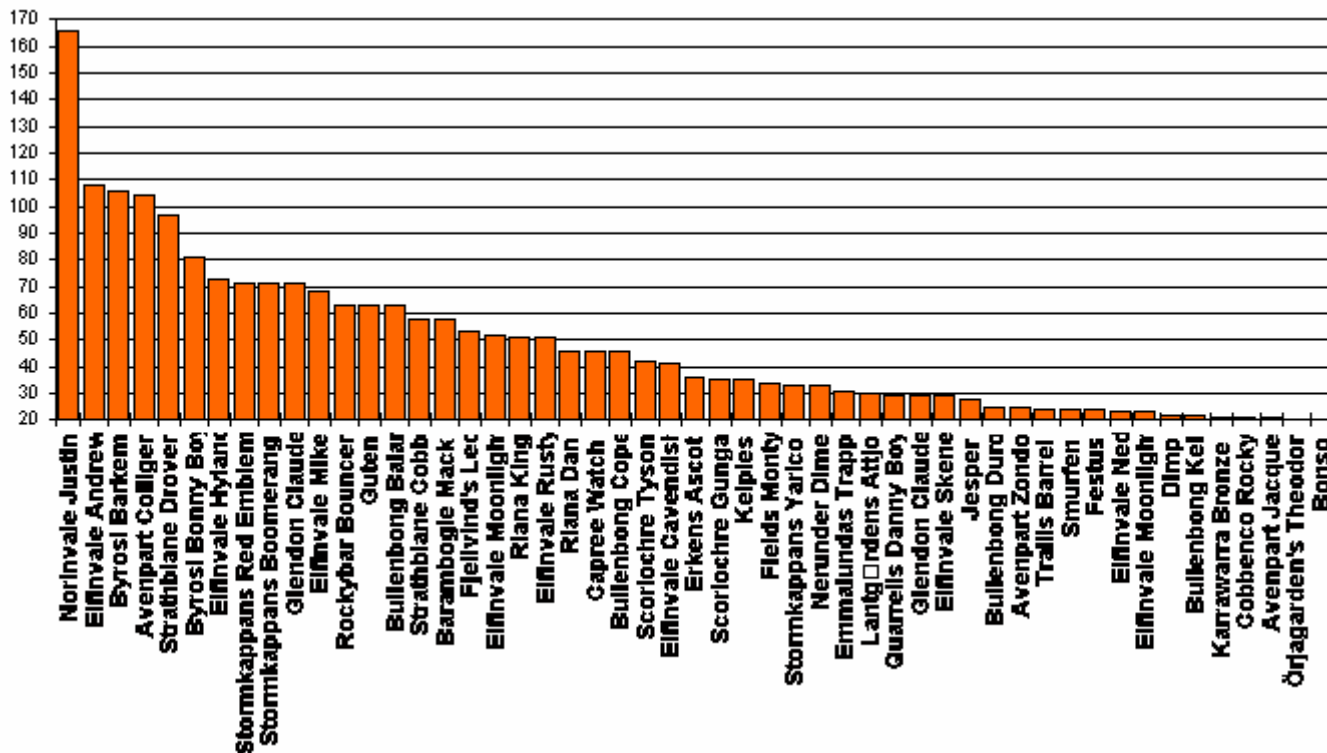
Tabell 4

Registreringsår	Antal registrerade	Genomsnittlig inavelsgrad	Stamtavledjup
2000	174		
2001	53		
2002	45		
2003	65		
2004	55		

I AS-registret är för närvarande (januari 2005) 886 hundar registrerade inklusive de som förts över från S-registret. Ett stort antal Working Kelpies har emellertid aldrig förts över, så att det sammanlagda antalet WK i svenska register uppgår till totalt 2186 individer. De flesta av de ej överförda hundarna är dock för gamla för avel och är mest av intresse för att få större djup på stamtavlorna vid statistiska beräkningar. Av den anledningen har samtliga Working Kelpie tagits med i underlaget beräkning av inavel, barnbarnskurvor etc.

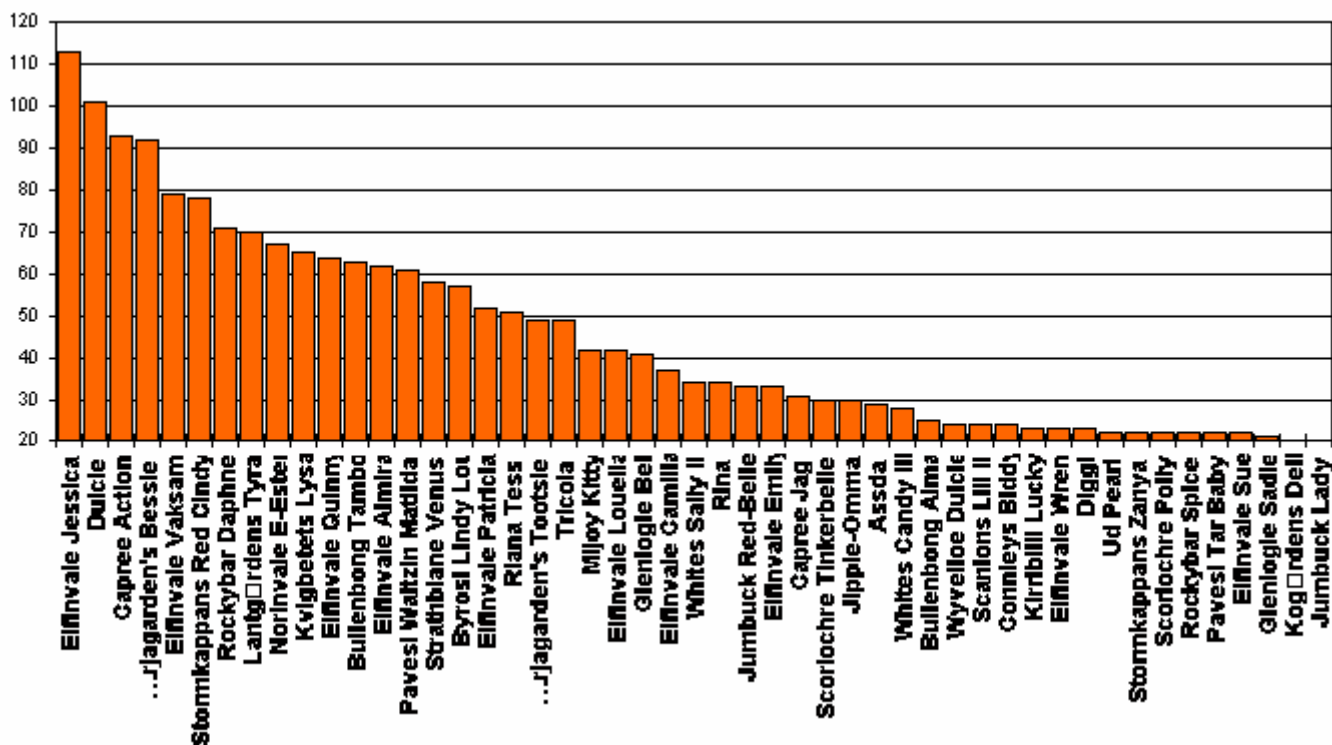
Vid beräkningen av den effektiva avelsbasen med programmet Lathunden (Per Erik Sundgren), finner man att befintliga avelsbasen utnyttjats så långt det är möjligt, medan den tillgängliga är obetydlig, där visas varningen rött stoppljus. Slutsatsen torde vara att rasen för närvarande är beroende av obesläktade importörer för att överleva.

Tabell 5 Barnbarnskurva hanar.

Kurvan för tikarna är av naturliga skäl jämnare, men även här finns nära släktskap mellan de flitigast använda tikarna sinsemellan och med de hanar som toppar hanhundslistan,

Tabell 6 Barnbarnskurva tikar

EGENSKAPER OCH MENTALITET

Working Kelpien är en arbetande vallhund och har så länge rasen funnits avlats för sina vallningsegenskaper. Det är just dessa egenskaper som också gör den till en utmärkt brukshund även i andra sammanhang. Den är ytterst arbetsvillig och intelligent, öppen och vänlig, livlig men välbalanserad och har förmåga att koppla av när det inte är arbete på gång. Den har en starkt ärftlig medfödd instinkt att valla får och andra husdjur både på öppna fält och i trånga utrymmen. Stresskänslighet, nervositet eller aggressivitet är otypiska och får inte accepteras.

Under årens lopp har inriktningen på aveln i Australien ändrats allt eftersom i och med teknikens utveckling inom lantbruksnäringen och därmed en förskjutning i vallhundarnas arbetsuppgifter. Hästarna har mer och mer ersatts med motorcyklar eller små lastbilar (pick-uper) och det blir allt vanligare att hundarna transporteras ut på betena, där de släpps av för att driva djuren hemåt. Allt större vikt har börjat läggas vid det tuffa närarbetet i fällanläggningar och klippskjul och allt mindre intresse har ägnats de särdrag som ursprungligen gjorde Working Kelpien berömd: förmågan att påverka djuren försiktigt smygande på stora avstånd.. Det finns dock fortfarande uppfödare i hemlandet, som lägger sig vinn om att försöka bevara den ursprungliga typen.

Mentalitet

För att en Working Kelpie skall kunna arbeta även under svåra förhållanden och på främmande platser krävs att den har god mentalitet. Det finns ännu inte något mentaltest särskilt för vallhundar, som kan visa de speciella egenskaper som krävs för vallningsarbetet. Det enda vi för närvarande har tillgång till, som inte kräver någon som helst träning, är MH (**M**ental**b**eskrivning **H**und),

Användningsområden i Sverige

De flesta Working Kelpies används ännu till det som de avlats för – att arbeta med lantbrukets djur. Vallhundar var till en början något som endast fårägarna intresserade sig för, men numera har nötbönderna också upptäckt hur mycket en bra vallhund kan underlätta det dagliga jobbet.

En del arbetar framgångsrikt inom brukshundsporten med spår eller sök. Det finns inom rasen utbildade bevalningshundar och räddningshundar, som även deltagit internationellt. Rasen har visat sin mångsidighet genom deltagande i alla tävlingsgrenar och har erövat championat enligt nedan. Sex hundar har tagit tjänstehundcertifikat, tre som räddningshund och tre som bevakningshund. Under år 2001 blev en hund godkänd i viltspårprov, anlagsklass.

Tabell 6. Ch i rasen

VallhCh	BruksprovsCh	Tjh.Cert	LydnadsCh	AgilityCh
4	16	6	25	2

Antalet deltagande hundar i Vallhundstävlingar har varit relativt konstant under 2000-talet efter en bottennotering på Lokalprov år 2000, vilket illustreras nedan i tabellform. Under rubriken Tävling redovisas ÖK och SK tillsammans.

Deltagande i vallhundstävlingar

Årtal	Antal starter Tävling	Antal starter Lokalprov	Certifikat
2001	77	11	
2002	115	11	1 (nöt)
2003	75	16	1 (nöt)
2004	62	14	

Tabell 8. Deltagande i bruksprov

Årtal	Antal starter	Cert spår	Cert sök
2001	16	2	
2002	13		1
2003	19	4	1
2004	38	1	6

Tabell 9. Deltagande i Lydnadsprov

Årtal	Antal starter	Antal 1:a pr Ekl
2001	19	
2002	13	
2003	32	
2004	28	4

AVELSPOLICY

Övergripande mål

- Att väcka intresse för och främja aveln av mentalt och fysiskt sunda och välbalanserade rasrena Working Kelpies, som även är rastypiska och har funktionell exteriör
- Att bevara och utveckla rasens medfödda vallnigsanlag och verka för utveckling och dressyr och praktiskt bruk av denna
- Att informera och sprida kunskap om rasens beteende, dess fostran, utbildning och vård

AVELSSTRATEGIER

Almänt

- Inavel innebär dubblering av gener – även negativa – och därmed minskning av genetisk variation
- Verka för att nytt blod tillförs den svenska stammen

Population

- Kartlägga befintligt avelsmaterial
- Stimulera till import, som är obesläktade med nuvarande avelshundar

Funktion

- Behålla kravet på godkänt Lokalprov för alla typer av championat
- Vidareutveckla den australiska tävlingsformen "Field trial" med både fältarbete och arbete i hanteringsanläggning, för svenskt bruk
- Hjälpa uppfödare att på alla sätt stimulera sina valpköpare till ökad utbildning, meritering och HD-röntgen av sina hundar
- Erbjud utbildning för förare och hundar, t ex vallhundskurser på nöt och får, träningstävlingar, prova-på-dagar, föreläsningar och studiebesök

RASBESKRIVNING FÖR WORKING KELPIE

(enligt Working Kelpie Council of Australia Inc.)

HELHETSINTRYCK

Mentalitet Working Kelpien är ytterst alert, arbetsvillig och synnerligen intelligent. Den är öppen och vänlig, livlig men välbalanserad, med god balans mellan iver att arbeta och förmåga att koppla av. Den har en starkt ärftlig medfödd instinkt att valla får och andra husdjur både på öppna fält och i trånga utrymmen.

Dåligt temperament, stresskänslighet, nervositet eller aggressivitet är otypiska och därmed icke önskvärda.

Exteriör: Working Kelpien är en medelstor, något lätt byggd, smidig och välmusklad hund, som ger intryck av förmåga till outtröttligt arbete. På grund av sambandet mellan kroppsbyggnad och rörelser är det väsentligt att Working Kelpien har en sund byggnad. Särskild vikt bör läggas vid detaljer i byggnaden som påverkar rörelserna.

WORKING KELPIEN ÄR EN ARBETANDE VALLHUND OCH SKALL BEDÖMAS DÄREFTER.

RÖRELSE

Rörelserna skall vara fria, flytande och lätta med god steglängd och en tendens att placera fötterna närmare "enkelt spår" ju mer tempot ökar. Det måste finnas förmåga till de nedhukande, smygande rörelser som krävs i vallningsarbetet och plötsliga vändningar i hög fart. På grund av den förlust i effektivitet som dåliga rörelser medför måste tendens till tunga stötiga rörelser, lösa bogar eller bundna rörelser betraktas som icke önskvärda.

HUVUD

Working Kelpien har en lätt rundad skalle, bred mellan upprättstående öron med pannan svagt rundad mot ett tydligt stop. Nosen medellång och avsmalnande mot nosspetsen. För mycket vikt skall ej läggas vid detaljerna.

TÄNDER

Tänderna skall vara sunda, starka med jämna avstånd. Saxbett. Underbett, överbett eller onormalt antal tänder är icke önskvärt.

ÖGON

Ögonens placering i skallen skall tillåta vidaste möjliga synfält utan att hunden vänder på huvudet. De skall vara ovala, medelstora och brett placerade med ett vänligt, intelligent och ivrigt uttryck. Från skönhetsynpunkt är det mest tilltalande om ögonfärgen harmonierar med färgen på pälsen, men för mycket vikt skall ej läggas vid ögonfärgen, placeringen är viktigare. Små ögon, fel placerade, är icke önskvärda.

ÖRON

Öronen skall vara av medelstorlek, brett placerade, upprättstående, utåtställda samt avsmalnande till en spets. Insidan behårad för att hindra att främmande föremål kommer in. Det skall finnas markerad rörlighet för att hunden skall kunna uppfånga ljud med minsta möjliga huvudrörelse.

HALS

Ganska lång, stark och lätt välvd, gradvis övergående i skulderpartiet,

Felaktiga anföringar vid huvud eller skuldror samt kort tjock tjurnacke icke önskvärda fel i byggnaden.

FRAMDEL

Skuldror: Skuldrorna skall vara torra och muskulösa ***med långt, sluttande skulderblad ansatt i ungefär 45° vinkel mot marken,*** tätt ansatta vid manken. Överarmen bildar ***nära 90° vinkel mot skulderbladet*** och har lämpligt vinkelförhållande mot underarmen, med armbågarna parallella med kroppen. ***Särskild vikt skall läggas vid den sluttande skuldran.***

Skuldror som är placerade för långt fram och raka (stupande) skuldror påverkar balansen och hindrar fria rörelser. De skall betraktas som allvarliga fel.

Framben: Torra, muskulösa med stark ***men smäcker benstomme*** och helt raka sedda framifrån. ***Benlängden från armbågen till marken bör vara ungefär lika med avståndet från marken till bröstkorgens underkant, med företräde för längre framför kortare framben.*** Mellanhanden skall visa en lätt vinkel mot underarmen sedd från sidan.

Tassar: Framtassarna är runda, starka med djupa trampdynor och ***rörliga*** väl välvda tår med starka korta klor för att tillåta hunden att anpassa sig efter olika typer av markyta. ***Tårnas slutenhet får ej överdrivas.***

KROPP

Bröstkorgen skall vara djup med väl välvda revben med en ***överlinje som uppvisar en höjning vid manken*** (för att ge tillräcklig rörelsefrihet åt framdelen) och ***ett starkt välmusklat ländparti som sluttar mot svansroten. Tendenser till "rak överlinje" är icke önskvärda.***

Längd- höjdförhållande: Kroppens längd förhåller sig till höjden som 10 till 9.

Det är bättre för en hund om den är för lång än för kort. Tendenser till kvadratiskhet är mindre önskvärda hos en arbetande vallhund.

Bröstkorg: Sedd från sidan skall bröstkorgen vara djup. ***Spetsen av bröstbenet skall synas framför bogbladets och överarmens föreningspunkt. Bröstkorgens underlinje skall kröka neråt från bröstbenspetsen till nedanför och något framför armbågen, sedan förbli vågrät till 8:e revbenet innan den fortsätter i en fortgående båge uppåt mot flanken.***

På grund av effekten på hjärt-lungutrymmet är avvikelser i byggnaden i detta avseende absolut icke önskvärda.

BAKDEL

Bred och stark med ganska långt sluttande kors. ***Lårbenet skall vara ansatt mot bäckenet i en vinkel som motsvarar skulderbladets. Sedd från sidan skall korsets och svansens överlinje bilda en mjuk båge när hunden är i vila. Knäleden skall vara välvinklad,*** hasorna ganska korta och parallella sedda bakifrån. ***Särskild vikt skall läggas vid knäledsvinkeln*** och varje tendens till raka knän skall anses icke önskvärda, liksom kohasighet och hjulbenthet.

Tassar: ***Baktassarna skall vara något avlånga*** jämfört med framtassarna, starka och djupa i trampdynorna med rörliga väl välvda tår och starka korta

klor för att ge hunden maximalt påskjut på olika underlag. Utåt- eller inåtvända tår är mindre önskvärda.

Svans: *Sett från sidan skall svansfästet vara ganska lågt. Då hunden är i vila skall svansen hänga i en lätt båge och nå till hasen – hellre längre än kortare.*

Eftersom, svansen fungerar som motvikt under arbetet är alltför högt ansatta, korta, vridna, sneda eller krokiga svansar mindre önskvärda.

STORLEK

Medelstor.

PÄLS

Ytterpälsen skall vara **ganska kort**, flat, rak och väderbeständig **med eller utan underull**. På huvudet, öronen, tassarna och benen skall håret vara kort. Pälsen *kan* vara något längre på halsen, baksidan av låren och undersidan av svansen så att den bildar en borste.

FÄRGER

Alla färger som historiskt sett hör hemma med rasens utveckling. Till exempel:

- 1. svart med eller utan tan*
- 2. röd, varierande från choklad till ljust röd, med eller utan tan*
- 3. blå, varierande från mörk till ljus, med eller utan tan*
- 4. fawn, varierande från mörk till ljus, med eller utan tan*
- 5. tan-färg, varierande från mörk till cream*

Tan-tecknen varierar från mörk tan till cream och förekommer i varierande utsträckning.

Vita tecken förekommer men är mindre önskvärda.

Working Kelpiens färger

VALLNING

Working Kelpien är en utpräglad vallhund som är framavlad för att arbeta under hårda förhållanden. Deras primära vallinstinkt är att driva eller hålla djuren till föraren. Instinkten gör att hundarna söker upp motsatta sidan av djurflocken.

Working kelpien används ute på öppna fält att hämta, samla och förflytta får, nöt, gris, ren eller andra djurslag. I ladugård och stall används WK till närarbete t.ex vid sortering.

Working kelpien kan ha ett varierande arbetssätt. En del visar mycket eye och koncentration när de arbetar och andra är mer kroppsvallare.

Eye= arbetssätt där hunden kontrollerar flocken med blicken och har en hukande ställning.
Kroppsvallning= arbetssätt där hunden kontrollerar flocken med snabba pendlande rörelser.

De olika egenskaperna som är ett måste hos våra vallhundar är:

Koncentration- Hunden skall ha full koncentration på djuren den arbetar med. En okoncentrerad hund gör ett splittrat jobb.

Förutseende- Hunden ”känner” djurens kommande rörelser, och kan agera så att en svår situation inte uppstår.

Balans- Förmågan att styra djuren i samlad grupp mot en bestämd punkt.

Kontroll- Förmågan att ha full kontroll över en flock eller ett enskilt djur beroende på vad situationen kräver.

Kraft (tryck)- Förmågan att påtvinga djur den hastighet och riktning som föraren vill.

Följsamhet- Hundens förmåga att utföra det arbete som för stunden krävs, dels kontra djuren dels kontra föraren. Följsamhet och balans är nära knutna till varandra.

SWKK:s valpförmedling förmedlarenbart valparefter vallmeriterade (GK vallhundsprov) föräldrardjur med godkänd HD status (A o B)

Working kelpiens vallegenskaper är viktiga att bevara och utveckla så att vi förankrar WK som vallhund i svensk djurhållning.

Working Kelpien skall ha fria vägvinande rörelser

Fållarbete

HÄLSA/OHÄLSA HOS WORKING KELPIE:

Working kelpie är en arbetande vallhundsras. Sedan rasens uppkomst har avelskriterierna följt behovet av en sund och frisk hund med stor arbetskapacitet och förmåga att uthärda det extremt hårda klimat, som är typiskt för Australien.

Rasen är i stort oförändrad, men allteftersom arbetsförhållandena i den australiska fårnäringen har ändrats, har kraven på rasen förändrats. Dagens hundar får även veterinär hjälp att överleva sjukdomar och skador, som tidigare kunde vara livshotande. Tävlingsverksamhet har också lett till förändringar i avelsarbetet.

Rasen är dock att anse som en mycket frisk hund, vilken avlas på sina arbetsegenskaper. Exteriören är utan alla överdrifter.

Vissa problem förekommer givetvis. Flera av dessa kan härledas till det flitiga bruk av inavel som avelsmodell, vilket har varit populärt och t o m rekommenderats för att framavla dugliga arbetshundar under långa tider.

Rasklubben skickade år 2000 ut en hälsoenkät. Resultat inkom avseende ca 450 hundar och visar mycket få hälsoproblem.

I nedanstående sammanställning upptas bara viktigare sjukdomar av allmänt intresse.

HÖFTLEDSDYSPLASI (HD):

HD är en medfödd defekt i höftledernas utformning, där ledeskålen i höftleden är för grund och leden därför blir instabil. Defekten är polygent nedärvd, dvs. flera gener samverkar för uppkomsten. Defekten förekommer i working kelpierasen. För registrering av valpar i SKK:s register krävs **känd höftledsstatus** hos föräldradjuren, dvs. inget krav på fria höftleder (A eller B) finns för närvarande.

HD-statistik för rasen presenteras inte här p g a lågt antal röntgade hundar.

Rasklubbens målsättning:

- **Verka för att alla avelsdjur HD-röntgas före avelsdebut.**
- **Rekommendera HD-status A eller B för avel.**
- **Verka för att antalet HD-röntgade individer ökas.**

EPILEPSI:

Epilepsi är en rubbning av hjärnans funktion med regelbundet återkommande krampanfall.

Sjukdomen kan ha många orsaker. En ärftlig form förekommer. Den är troligen recessivt nedärvd.

Inga specifika provtagningsmöjligheter finns för att hitta anlagsbärare.

Sjukdomen förekommer sporadiskt i working kelpierasen.

Rasklubbens målsättning:

- **Uppmana medlemmarna att rapportera fall.**

CEREBELLÄR ABIOTROFI (ATAXI):

Cerebellär abiotrofi består i en nedbrytning av nervceller, framförallt i lillhjärnan (cerebellum), vilket leder till rörelsestörning. Valparna är normala vid födseln och visar rörelsestörning från ca 4

veckors ålder (när valpen börjar gå) till flera månaders ålder. Gradskillnader finns, rörelsestörningarna kan vara allt från lätta till mycket grava. Lidandet är obotligt och leder till att de angripna valparna måste avlivas.

Sjukdomen är ärftlig, troligen recessiv (båda föräldrarna måste vara bärare av defektgenen).

Defekten förekommer i working kelpierasen. Det finns ännu inga möjligheter att via provtagning påvisa anlagsbärare. Nedärvningen är inte heller fullständigt klarlagd.

Rasklubbens målsättning:

- **Verka för att uppfödare och hundägare informeras.**
- **Fortsatt notering av fall.**
- **Verka för inrapportering och obduktion av misstänkta fall.**
- **Verka för insamling av blodprover och obduktionsmaterial från sjuka djur och deras närmaste släktingar.**

PROGRESSIV RETINAL ATROFI (PRA):

PRA är en ärftlig defekt i ögat, vilken leder till successiv förtvinning av näthinnan och total blindhet. Oftast uppstår tecken till nedsatt syn, t ex sämre mörkerseende, vid en ålder av 4-6 år, dvs. sjukdomen debuterar sent i hundens liv.

Defekten är recessivt ärftlig, dvs. båda föräldrarna måste bära anlaget.

Defekten förekommer sporadiskt i working kelpierasen.

Rasklubbens målsättning:

- **Kartläggning av drabbade hundars blodslinjer.**

KRYPTORCHISM:

Kryptorchism innebär att en eller båda testiklarna vid vuxen ålder inte ligger på sin normala plats i pungen, utan antingen i bukhålan eller ljumsken. Defekten är ärftlig, sannolikt beroende på flera recessiva gener.

Kryptorchism förekommer inom working kelpierasen. Troligen motsvarar frekvensen den normalfrekvens som förekommer inom alla hundraser.

Rasklubbens målsättning:

- **Kartläggning av antalet fall.**

MENTALITET:

Rasens mentalitet är en funktionsfråga. Hundarna måste ha tillräckligt goda mentala egenskaper för att utföra sitt arbete även under pressande förhållanden.

För närvarande finns inga specifika mentala tester för vallhundar. Att testa hundens förmåga att arbeta på främmande plats med främmande djur med alla de störningar som då uppstår, vilket är fallet vid lokalprov och andra typer av valltävlingar, torde för närvarande vara enda sättet att pröva vallhundens mentalitet.

MH-testets relevans för vallhunden återstår att utröna. Många fler hundar måste beskrivas innan någon analys kan göras.

Önskvärda egenskaper

- Mentalt välbalanserade hundar
- Hållbar/fysisk sundhet
- Förmåga att anpassa arbetssättet efter djurslaget
- Vilja till samarbete med föraren

Icke önskvärda egenskaper

- Aggressivitet
- Nervositet
- Stresskänslighet
- Bristande vallningsinstinkter

Rasklubbens målsättning:

- **Verka för ökat deltagande i vallhundsprov.**
- **Fortsätta insamlandet av MH-resultat för senare utvärdering.**

RASKLUBBENS OCH UPPFÖDARENS ANSVAR

Varje uppfödare har ett eget intresse av att samla in information om sin uppfödning, eftersom detta är det bästa sättet för rasklubben att få kunskap om inom rasen förekommande sjukdomsproblem. Man kan också få information via enkäter.

I dagsläget kan inte försäkringsbolagens statistik användas då de dataprogram som används på djurklinikerna inte skiljer på raserna australian kelpie och working kelpie. Att på annat sätt få information från veterinärsidan omöjliggörs av tystnadsplikten.

Rasklubbens kortsiktiga mål: 5 år

- Anordna flera uppfödarträffar
- Uppföljning av sjukdomsproblem
- Uppdatering av RAS-kompendiet
- Ökad import av nytt avelsmaterial
- Inventering av befintligt avelsmaterial
- Utökad samarbete med Svenska Vallhundklubben

Rasklubbens långsiktiga mål: 10 år

- Gk vallhundsprov för registrering med möjlighet att
- Registreras på egna vallningsmeriter + godkänd Working Kelpie-härstamning